

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr.

7

Fylke:

Troms

Tilleggsspørsmålnr.

Herad:

Askefjord

Emne:

Skav

Bygdelaag:

Ljørgårdene

Oppskr. av:

M. Myklebooll

Gard:

Renså

(adresse):

Renså pr. Torvik

G.nr.

80

Br.nr.

8

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

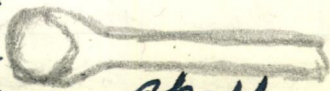
B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Bark av bjørke og rogn har ikke vart brukt på mange år her i bygda. I den tiden en brukte skav, var det ikke mange som hadde kneadur av selge, så noen prisforskjell på dyr som hadde fått skav og som ikke hadde fått, kjennet er ikke til her.
2. Jeg har ikke hørt noen av de gamle som har ment at kjøtt av dyr som hadde fått skav, ble evart. Heller ikke har noen av de gamle jeg har snakket med nå, hatt en slik erfaring.
3. Det var vanlig folkemening at dyr som at ^{frossen} skav (av rogn), ble beruset, og mjølka var uheldig for kalfver. De mente at slike skav inneholdt alkohol. Men skav som ikke var frossen, virket ikke uheldig på mjølka, mente de. Det var vanlig mening at den mest næringsrike skav, var barken av rogn.
4. Noe bestemt mål for bruken av

skav kjenner en ikke til her i bygda. Jeg har hørt de gamle si at en ikke må bruke for mye skav av rogn, da den var noe skarp. Men den regnes nå for den mest næringsrike. Hadde en ikke rogn, brukte en helst skav av bjerk. De øvrige huslag var ikke regnet som gode skavtre. Det er et ordtak her som viser det: "Via velha, selja svelte, rogn ut i åsen bringer kua ut av låsen." Via er det samme som pil. I skidenfor navnet rogn brukes en her ordet skav, for det var jo det trut en helst skov barken av.

5. Redskapet for skavinga var skavl (også kalt skjervel). Den så om trent slik ut:

Skavt var laga ^{kniv} skavt av ei grunn med ei snle i enden. Kniven var bøyd til av en gammel lja. Vinkelen mellom skavt og kniv var omtrent 30°. Noen annen måte å skave på kjennes ikke her, heller ikke noe annet redskap. Skavlen kunne også brukes til utkuling skier og anser.

6. Utgjent.

7. Omtrent alle her i bygda som hadde kreaturer, hadde også skog. Hadde de for lite rogn, brukte de bjerk som skavtre. Liggd

skavskog er ukjent her.

8. Ukjent.

9. Almenning er ukjent. Her på Renså hadde en gamle dager en heig som flere skogeiere hadde i lag, og den kalles derfor Hoppeskogen. Der kunne alle på gården ta tre til skaving. På de andre gårdene i bygda hadde en ikke noe slikt, og en tok da skav hver i sin heig. I Skedens skog var det nok vanlig at samme lok skav, selv om de ikke hadde lov til det.

10. Det var bare noen på husmenn her i bygda. Når bestemt rett til å ta skav i skogen hadde de ikke, men det var nok vanlig at de av skogeieren fikk lov til å ta skav i skogen i begrenset målestokk.

11. Ordet skavtilla er ukjent her.

12. Ukjent.

— " —

Her på Renså har en en plass som kalles Skavskjølbragda. Om vinteren kjørtes fram rogn som ut på ettervinteren ble hentet til gårds for å skavis.

For mange år siden ble en mann smitt for han hadde kjørt et par lass rogn til sin gård fra en annen manns iendomm. Saken ble kalt for bromsa-sak, for foruten barken tok en også greinene (de tynneste) som brukte til skaving. Disse

quinnun kalles for brom.